

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 33/2002 rd

Regeringens proposition om godkännande av överenskommelsen med Islamska republiken Iran om främjande av och skydd för investeringar samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 januari 2003 en proposition om godkännande av överenskommelsen med Islamska republiken Iran om främjande av och skydd för investeringar samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till områ-

det för lagstiftningen (RP 263/2002 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Jukka Nystén, utrikesministeriet
- dekanus, professor Reijo E. Heinonen, Joensuu universitet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår⁴ att riksdagen godkänner den med Islamska republiken Iran den 4 november 2002 undertecknade överenskommelsen om främjande av och skydd för investeringar samt ett förslag till lag om ikraftträdande. Syftet med överenskommelsen är att göra i synnerhet de rättsliga grunderna i fråga om investeringar mellan länderna klarare samt att främja och intensifiera det ekonomiska samarbetet med Islamska republiken Iran. Överenskommelsen avser att garantera gynnsamma villkor för investeringar i det ena avtalsslutande landet av den andra avtalsslutande partens medborgare och företag

samt erkänna behovet av att skydda investeringarna.

Överenskommelsen träder i kraft trettio dagar efter den dag då de avtalsslutande parterna har meddelat varandra att de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet har uppfyllts. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av vissa till området för lagstiftningen hörande bestämmelser i överenskommelsen. Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid en av republikens president fastställd tidpunkt samtidigt som överenskommelsen träder i kraft.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen.

Finland vill genom den bilaterala överenskommelsen om främjande av och skydd för investeringar trygga de allmänna villkoren för företag och industrin i Iran. Överenskommelsen om investeringsskydd avser att skydda investeringar för politiska risker och att göra investeringsmiljön mera förutsebar och därmed sänka tröskeln för företagens investeringar.

Överenskommelsen ger finländska investerare ett bättre skydd men undanröjer enligt propositionen inte alla grundläggande problem. Frågan om ersättning av expropriation får inte en sådan lösning som Finland ursprungligen har krävt. Överenskommelsen förbjuder inte heller prestationsanspråk, vilket de överenskommelser som Finland ingått vanligen gör. Också skadeståndsskyldigheten nämns på en mera generell nivå än i våra överenskommelser över lag. Enligt utredning till utskottet ger överenskommelsen i alla fall finländska investeringar ett adekvat skydd för politiska risker och motsvarar kraven på investeringsmiljöns förutsebarhet. Irans syn på skydd för utländska investeringar skiljer sig avsevärt från uppfattningarna i industriländer. Bland EU-länderna är det bara Italien, Österrike, Grekland och Tyskland som än så länge har överenskommelser om investeringsskydd.

Europeiska unionen inledde en dialog om de mänskliga rättigheterna med Iran i oktober 2002. Inom ramen för denna dialog är det möjligt att ta upp universella frågor kring mänskliga rättigheter. Finland inledde 1999 ett seminariesamarbete för experter på mänskliga rättigheter med Iran. Utskottet ser det som mycket viktigt att man också genom ekonomiskt samarbete främjar en dialog med Iran kring de mänskliga rättig-

heterna. Därför är det beklagligt att överenskommelsen saknar varje hänvisning till arbetstagares internationellt erkända rättigheter och miljöskyddsförpliktelser.

Exporten från Iran består huvudsakligen av råolja, livsmedel och textilier. Utrikeshandeln har ökat i en jämn takt under de senaste åren. Irans ekonomi behöver utländska investeringar och tekniskt kunnande inte minst för att utveckla olje- och gassektorn. Landet bedriver nu en öppnare investeringspolitik tack vare en ekonomisk reform 2000 och normalisering av relationerna med väst. De ekonomiska utsikterna är i första hand beroende av oljepriset, Förenata staternas sanktioner och den inrikespolitiska utvecklingen i landet. Irans viktigaste handelspartner är EU, framför allt Tyskland, Italien och Frankrike. Finland har en ganska obetydlig handel med Iran och den går med ett stort överskott för Finland.

Exporten från Finland till Iran uppgick 2001 till drygt 100 miljoner euro. Den består huvudsakligen av kommunikationsutrustning, träförädlingsvaror och maskiner. Därtill exporterar Finland bl.a. produkter från läkemedels- och målfärgsindustrin samt gödselmedel. Enligt propositionen finns det gott om exportpotential också inom områdena miljöteknik samt apparatur som utnyttjas inom gruvdrift och läkemedels- och livsmedelsteknik. Finlands import från Iran uppgick 2001 till knappa 3 miljoner euro. Importen omfattar textilindustriprodukter, främst då mattor, livsmedel som torkad frukt, fiskkonserver och räkor, samt mineraler. Enligt erhållen utredning hyser det finländska näringslivet ett stort intresse för marknaden i Iran, också som investeringsobjekt. Men hittills har tröskeln för investeringsbeslut varit mycket hög, eftersom Iran inte har kunnat ge adekvata garantier för investeringar. Överenskommelsen om investeringar avser att avhjälpa denna brist.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår utrikesutskottet

att Riksdagen godkänner den i Teheran den 4 november 2002 mellan republiken Finlands regering och Islamska re-

publiken Irans regering ingångna överenskommelsen om främjande av och skydd för investeringar och

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 15 januari 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Liisa Jaakonsaari /sd
vordf. Henrik Lax /sv
medl. Ulla Anttila /gröna
Tytti Isohookana-Asunmaa /cent
Bjarne Kallis /kd
Ilkka Kanerva /saml
Antero Kekkonen /sd

Juha Korkeaoja /cent
Kalevi Olin /sd
Sirpa Pietikäinen /saml
Mirja Ryyänen /cent
Hannu Takkula /cent
Ben Zyskowitz /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi.